

น้ำที่มีสีคล้ายเลือดออกจากหัวนม (Bloody nipple discharge)

คำจำกัดความ (Definition) ภาวะที่มีเลือด หรือของเหลวที่มีสีคล้ายเลือดออกจากหัวนม สีที่พบมักจะเป็นสีน้ำตาล จะน้ำตาลอ่อน หรือน้ำตาลเข้มก็ได้ มีบ้างที่จะเป็นสีแดงสด เป็นภาวะที่น่าตกใจสำหรับผู้ที่มีอาการดังกล่าว อาจมีปริมาณเล็กน้อยโดยสังเกตจากมีรอยคราบเป็นจุดที่เสื้อชั้นใน หรือปริมาณมากจนมีความรู้สึกเปียกแฉะที่หัวนม หรือไหลออกมาเป็นหยดเมื่อทำการตรวจด้วยการบีบบริเวณลานนม ส่วนใหญ่คนที่มาอาการจะรีบมาพบแพทย์หลังจากที่มีอาการมาไม่นาน จะมีอาการที่น้ำออกจากหัวนมเพียงข้างเดียว (เต้านมเดียว) หรือจากทั้ง 2 หัวนมก็ได้ อาจมีอาการร่วมอื่นๆ ด้วยหรือไม่ก็ได้ เช่น เจ็บเต้านม คลำพบก้อน หัวนมถูกรั้งจนบวม เป็นต้น

สาเหตุ (Cause) สาเหตุที่พบบนนั้นได้หลายอย่าง แต่โดยความรู้สึกรู้สึกของคนที่มีอาการ มักจะมีความกังวลสูงว่า เป็นมะเร็งเต้านมหรือไม่ หรือต้องเป็นแน่ๆ ในทางการแพทย์และจากการประสบการณ์ส่วนตัวนั้น ส่วนใหญ่คนที่มาอาการดังกล่าวไม่ใช่อาการของมะเร็งเต้านม อย่างไรก็ตามขอเน้นย้ำว่าไม่ควรละเลยอาการดังกล่าว เนื่องจากสามารถเป็นอาการแสดงหรืออาการร่วมของมะเร็งเต้านมได้เช่นกัน ควรมาปรึกษาแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อที่จะทำการตรวจวินิจฉัยหาสาเหตุและรักษาต่อไป โดยส่วนใหญ่อาการของน้ำที่ออกจากหัวนม ถ้าได้รับการตรวจวินิจฉัย รักษาอย่างถูกต้องตรงสาเหตุแล้ว จะสามารถจัดอาการดังกล่าวให้หายไปได้

สาเหตุที่พบได้ มีดังนี้

- ตึงเนื้อในท่อน้ำนม (intraductal papilloma) เป็นเนื้องอกชนิดหนึ่งในท่อน้ำนม ไม่ใช่มะเร็ง
- มะเร็งเต้านม ในคำบรรยายผลตรวจชิ้นเนื้อ บางครั้งจะระบุว่าเป็น papillary carcinoma
- การตั้งครรภ์ เนื่องจากร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงของระดับฮอร์โมน ที่กระตุ้นให้มีการเจริญเติบโตของเนื้อเยื่อเต้านม เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการให้นมบุตรในอนาคต แต่อย่างไรก็ตามผู้หญิงที่มีการตั้งครรภ์ ส่วนใหญ่จะไม่ได้มีเลือดออกจากหัวนมให้เห็น
- การรับบาดเจ็บที่เต้านม หรือมีบาดแผลหรือรอยโรคที่หัวนม
- ภาวะ duct ectasia ภาวะนี้เป็นคำบรรยายที่จะระบุอยู่ในผลตรวจชิ้นเนื้อ โดยความหมายบรรยายถึงความผิดปกติของท่อน้ำนมที่ไม่ใช่และไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมะเร็งเต้านม ในภาวะนี้ น้ำที่ออกจากหัวนม อาจจะมีสีอื่นที่ไม่ใช่สีแดงก็ได้
- อื่นๆ

ในทางการแพทย์มีการแบ่งกลุ่มของอาการที่มีน้ำออกจากหัวนมออกเป็น 2 ประเภท

1. น้ำที่ออกจากหัวนมที่เกิดจากการตอบสนองของการเปลี่ยนแปลงของร่างกายนี้ ซึ่งภาวะไม่ได้สัมพันธ์กับการมีรอยโรคที่ซ่อนอยู่ (Physiologic nipple discharge) เช่น การตั้งครรภ์ การรับประทานยาบางอย่าง
2. น้ำที่ออกมาสัมพันธ์กับรอยโรคที่ซ่อนอยู่ (Pathologic nipple discharge)

การแยกแยะระหว่าง ภาวะที่เกิดการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองของร่างกาย (Physiologic) และ ภาวะที่มีรอยโรค (Pathologic) nipple discharge

เราสามารถที่จะทำการแยกแยะภาวะทั้ง 2 ภาวะนี้ออกได้ระดับหนึ่ง จากการซักประวัติและการตรวจร่างกาย

Physiologic	Pathologic
-non spontaneous (มีอาการต่อเมื่อมีการบีบกด)	-spontaneous (ออกมาเองโดยไม่ต้องมีการบีบกด)
-Bilateral (มีอาการจากหัวนมทั้ง 2 หัวนม)	-Unilateral (มีอาการจากหัวนมเดียว)
-multiple orifices (มีน้ำออกมาจากท่อน้ำนมหลายท่อ)	-single orifice (มีน้ำออกจากท่อน้ำนมเพียงท่อเดียว)
-non-blood (ไม่มีสีเลือดปน)	-bloody (มีสีเลือด)

ทั้งนี้เราไม่สามารถใช้รายละเอียดข้อใดข้อหนึ่งแต่เพียงข้อเดียว เพื่อที่จะสรุปว่าเป็นการเปลี่ยนแปลง หรือ มีรอยโรค

การตรวจวินิจฉัย (Investigation) เมื่อมีอาการของน้ำที่มีสีเหมือนเลือดออกมาจากหัวนม คนส่วนใหญ่มักจะมีอาการตกใจกับสิ่งที่เกิดขึ้น และมาพบแพทย์เฉพาะทาง เริ่มต้นแพทย์จะทำการซักประวัติและตรวจร่างกายเพื่อยืนยันว่ามีภาวะน้ำที่มีสีเลือดออกมาจากหัวนมจริง ขณะเดียวกันแพทย์ก็จะได้ข้อมูลอย่างอื่นเพิ่มเติมอีก เช่น มีน้ำออกจากหัวนมข้างเดียวหรือสองข้าง (หมายถึงบางครั้งคนไข้อาจมาตรวจด้วยเรื่องมีอาการน้ำออกจากหัวนมข้างเดียว แต่พอตรวจร่างกายแล้ว อาจพบว่า มีน้ำออกจากหัวนมทั้ง 2 หัวนมก็ได้) มีน้ำออกจากท่อน้ำนมกี่ท่อ (หมายถึง การตรวจหาจุดที่มีน้ำออกมาจากหัวนม ส่วนใหญ่จะมองเห็นรูเปิดไม่ชัด แต่สามารถดูได้จากจุดของหยดน้ำที่ออกมาขณะทำการตรวจร่างกาย) สีของน้ำที่ออกมา รวมถึงอาการร่วมอื่นๆ ข้อมูลจากการตรวจร่างกายเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญ หลังจากนั้นจะมีการส่งตรวจเพิ่มเติมเบื้องต้น อย่างการตรวจเอกซเรย์เต้านมที่เรียกว่า แมมโมแกรม และหรืออัลตราซาวด์เต้านม การตรวจดังกล่าวอาจจะทำให้เห็นรอยโรค หรือระบุตำแหน่งของรอยโรคได้ว่าซ่อนอยู่ที่ตำแหน่งไหนของเต้านม ในกรณีที่เห็นรอยโรคที่สัมพันธ์กับอาการที่มีเลือดออกจากหัวนม ก็จะมีการใช้เข็มในการเจาะ ขึ้นเนื้อตัวอย่างมาตรวจทางพยาธิวิทยาหรือให้เข้าใจง่ายก็คือตรวจชิ้นเนื้อนั่นเอง หลังจากทราบผลก็จะทำการตรวจรักษาเพิ่มเติมต่อไป ในกรณีที่ตรวจไม่พบรอยโรคจากการทำแมมโมแกรมหรืออัลตราซาวด์ ก็จะไม่มีการเจาะตรวจชิ้นเนื้อเกิดขึ้น แต่จะมีการตรวจชิ้นตอนอื่นต่อไป

การตรวจเพิ่มเติมและการรักษา (Management)

ในกรณีที่อาการน้ำออกจากหัวนมไม่ได้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงและการตอบสนองของร่างกาย ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการตรวจเพิ่มเติมที่นอกเหนือไปจากการทำแมมโมแกรม และหรืออัลตราซาวด์ เพื่อค้นหาพยาธิสภาพที่ซ่อนอยู่ รวมถึงเป็นการขจัดอาการดังกล่าวให้หายไป การตรวจเพิ่มเติมที่ว่าเป็นการผ่าตัดเอาท่อน้ำนมที่มีความผิดปกติที่มีรอยโรคซ่อนอยู่ออกในทางการแพทย์เรียกว่า Microdochectomy ชิ้นเนื้อที่ได้จากการผ่าตัดจะมีการส่งตรวจทางพยาธิวิทยาเพื่อวินิจฉัยให้ทราบถึงรอยโรคที่แท้จริงทั้งหมด โดยที่ถ้าชิ้นที่ตรวจพบไม่ใช่เนื้อร้าย การผ่าตัดดังกล่าวจะเป็นการรักษาอาการน้ำที่ออกจากหัวนมไปด้วยไม่ควรมีน้ำนี้ออกมาอีก หรือหากวินิจฉัยได้ว่าเป็นจากมะเร็งเต้านม ก็จะต้องได้รับการรักษาสำหรับคนที่เป็นมะเร็งเต้านมต่อไป หรือสามารถพูดได้ว่าการผ่าตัดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการวินิจฉัยหาสาเหตุ และรักษาอาการน้ำที่ออกจากหัวนมให้หายไป ไม่ว่าจะน้ำที่ออกมาจะเกิดจากมะเร็งเต้านมหรือไม่

การผ่าตัดท่อน้ำนม (Microdochectomy) จะทำโดยศัลยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมักจะทำภายใต้การระงับความรู้สึกแบบ General Anesthesia เข้าใจง่ายๆ คือการดมยาสลบหรือวางยาสลบนั่นเอง โดยที่ศัลยแพทย์มักเลือกใช้การลงแผลตามขอบลานนม การลงแผลชนิดนี้ทำให้เข้าถึงท่อน้ำนมที่มีความผิดปกติได้ดี และแผลที่เกิดขึ้นบนผิวหนังหลังผ่าตัด จะซ่อนตัวไปกับขอบลานนม

โดยสรุป เมื่อการมีน้ำออกจากหัวนม โดยเฉพาะน้ำที่ออกมามีสีเลือดหรือสีคล้ายเลือด มักจะเป็นอาการที่สร้างความตื่นตระหนก และกังวลต่อผู้มีอาการ ผู้ที่มีอาการดังกล่าวควรมาพบแพทย์เพื่อทำการตรวจเพิ่มเติม จะได้ทำการตรวจวินิจฉัยแยกแยะว่าอาการดังกล่าวสัมพันธ์กับรอยโรคที่ซ่อนอยู่หรือไม่ เนื่องจากอาการดังกล่าวสามารถที่จะแก้ไขกำจัดให้หมดไปได้ และในกรณีที่อาการดังกล่าวเป็นอาการแสดงของเนื้อร้ายหรือมะเร็งที่ซ่อนอยู่ จะได้รับทำการรักษาต่อ เพื่อป้องกันไม่ให้ตัวโรคพัฒนาต่อไป การที่มีน้ำออกจากหัวนม ไม่ได้มีความจำเป็นต้องมีอาการทุกวัน อาการอาจหยุดหายไปเองเป็นวันหรือสัปดาห์ แล้วกลับมามีอาการอีกครั้ง ดังนั้นเมื่อมีอาการ ไม่ควรเฝ้ารอให้อาการหายไปเอง ควรมาปรึกษาแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ